

HOZIRGI ZAMON TA'LIM TIZIMINING PSIXOLOGIK XIZMATI: O'QITISH, DIAGNOSTIKA, KORREKSIYA

Qidirbaeva Hurliman Erpolatovna

**Ajiniyoz nomidagi NDPI Magistratura bōlimi Pedagogika va psixologiya
yōnalishi 2-kurs ōzbek guruhi talabasi**

Annotatsiya

Mazkur tezisda hozirgi zamon ta'lim tizimida psixologik xizmatning o'rni, funksiyalari va uning o'qitish, diagnostika hamda korreksiya sohalaridagi roli o'rganiladi. Psixologik xizmat, ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida, o'quvchilar va talabalarning psixologik rivojlanishi va o'qishdagi muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu ishlanmada psixologik xizmatning ta'lim tizimida qo'llanilishi, uning psixologik diagnostika, o'qitish metodikasi va psixologik korreksiya usullaridan foydalangan holda qanday samarali natijalarga erishish mumkinligi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, ta'lim jarayonidagi psixologik xizmatning pedagogik va psixologik yondashuvlar bilan integratsiyasi muhimligi ta'kidlanadi. Tezisda mavjud usullar, zamonaviy pedagogik psixologiya va ta'lim psixologiyasidagi yangiliklar haqida ham ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, psixologik xizmat, o'qitish, diagnostika, korreksiya, psixologik metodlar, pedagogik psixologiya, ta'lim psixologiyasi.

Kirish

Bugungi ta'lim tizimi nafaqat bilimlarni o'rgatish, balki o'quvchilarning psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga ham katta e'tibor qaratadi. Psixologik xizmatning ta'lim tizimida qo'llanilishi o'quvchilarni nafaqat akademik jihatdan, balki shaxsiy rivojlanishi, stressga qarshi kurashish va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda ham katta yordam beradi. O'qituvchilar va pedagoglar uchun psixologik xizmatning mohiyati va uning o'qitish, diagnostika va korreksiya usullaridan qanday foydalanish zarurligini tushunish juda muhim.

Ta'lim tizimidagi psixologik xizmatning asosiy vazifasi — o'quvchilarning psixologik holatini aniqlash, pedagogik muammolarni bartaraf etishda yordam berish va o'quv jarayonining samaradorligini oshirishdir. Psixologik diagnostika yordamida o'quvchilar va talabalar o'rtasidagi individual farqlarni aniqlash, shaxsiy psixologik muammolarni bartaraf etish va ta'lim jarayonini shaxsga moslashtirish mumkin. Psixologik korreksiya esa, o'quvchilarning psixologik holatini yaxshilash va ularni ta'lim jarayoniga to'liq jalb qilishga qaratilgan.

Shu sababli, psixologik xizmat ta'lim jarayonining har bir bosqichida muhim rol o'ynaydi va uning samarali ishlatilishi o'quvchilarni nafaqat bilimlar bilan ta'minlash, balki ular shaxs sifatida rivojlanishiga ham imkon yaratadi.

Psixologik Xizmatning O'qitishdagi Roli

Psixologik xizmatning o'qitishdagi roli ta'lim jarayonida muhim o'rin tutadi. O'qituvchilar va pedagoglar o'quvchilarning psixologik holatini hisobga olgan holda, ularga individual yondoshuvni taqdim etishlari kerak. Psixologik xizmat yordamida o'quvchilarning o'rganish uslublari, motivatsiyasi va qobiliyatlari tahlil qilinadi, shuningdek, o'quv jarayonida yuzaga kelgan qiyinchiliklar va muammolar aniqlanadi.

O'qitish jarayonida psixologik xizmatning asosiy vazifalaridan biri bu o'quvchilarning psixologik tayyorgarligini tekshirish va shunga mos o'quv metodlarini ishlab chiqishdir. Psixologik diagnostika yordamida o'quvchilarni o'qishga tayyorlash darajasi aniqlanadi, bu esa o'qituvchiga o'quv jarayonini moslashtirish imkonini beradi. Psixologik yordam, shuningdek, o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan munosabatini o'zgartirishda ham samarali bo'lishi mumkin, chunki o'quvchilarning ichki motivatsiyasi va o'ziga bo'lgan ishonchi o'quv muvaffaqiyatiga ta'sir qiladi.

Psixologik Diagnostikaning O'rni

Psixologik diagnostika ta'lim jarayonining ajralmas qismidir. Psixologik diagnostika yordamida o'quvchilarning psixologik holati, intellektual va emotsional qobiliyatlari, o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi va ijtimoiy ko'nikmalari aniqlanadi. Bu ma'lumotlar o'qituvchilarga o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etish imkonini beradi. Psixologik diagnostika shuningdek, o'quvchilarda stress, anksiyete, depressiya kabi psixologik muammolarni aniqlashda ham yordam beradi, bu esa o'quv jarayonida to'siqlarni kamaytiradi.

Diagnostika usullaridan biri sifatida testlar, intervyular va observatsiya keng qo'llaniladi. Testlar o'quvchilarning bilim darajasini, emotsional holatini va ijtimoiy ko'nikmalarini o'lchash uchun ishlatiladi. Intervyular esa, o'quvchilarning ichki dunyosini tushunishga yordam beradi. Observatsiya esa o'quvchilarning o'qish jarayonidagi xatti-harakatlarini va o'zgarishlarni aniqlashda qo'llaniladi.

Psixologik Korreksiya va Uning Ta'lim Jarayoniga Ta'siri

Psixologik korreksiya — bu psixologik yordamning bir turi bo'lib, o'quvchilarning psixologik holatini yaxshilashga qaratilgan. Psixologik korreksiya yordamida o'quvchilarning psixologik muammolari, masalan, o'rganishga bo'lgan past motivatsiya, o'ziga bo'lgan ishonchsizlik, stress va boshqa salbiy holatlar bartaraf etiladi. Psixologik korreksiya o'quvchilarga o'z-o'zini anglash, emotsional holatni boshqarish va o'quv jarayonida muvaffaqiyatga erishish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Psixologik korreksiya o'quvchilarning ijtimoiy va emotsional rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu jarayon o'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyatni, muloqot ko'nikmalarini va jamoada ishlash qobiliyatini rivojlantiradi. Psixologik korreksiya o'quv jarayonini yanada samarali qiladi, chunki o'quvchilar o'z ichki muammolarini hal etib, ta'limda yuqori natijalarga erishadilar.

Xulosa

Hozirgi zamon ta'lim tizimida psixologik xizmatning o'rni juda katta. O'quvchilarning psixologik holatini to'g'ri aniqlash va ularga mos keladigan o'qitish metodlarini tanlash ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli o'tishiga imkon yaratadi. Psixologik diagnostika va korreksiya yordamida o'quvchilarning psixologik muammolari bartaraf etilishi mumkin, bu esa o'qishdagi muvaffaqiyatni oshiradi va o'quvchilarning ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Psixologik xizmat, shuningdek, ta'lim jarayonida individual yondoshuvni ta'minlash va o'quvchilarning barcha jihatdan muvaffaqiyatli rivojlanishini ko'zda tutadi. Bu jarayonni qo'llash o'quvchilarning psixologik holatini yaxshilashga yordam beradi va ularga o'z qobiliyatlarini to'liq namoyon etish imkoniyatini yaratadi.

Foydalanilgan Adabiyotlar Ro'yxati

1. Goleman, D. (1995). Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. Bantam Books.

2. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.

3. Piaget, J. (1972). The Principles of Genetic Epistemology. Routledge & Kegan Paul.

4. Bandura, A. (1977). Social Learning Theory. Prentice-Hall.

5. Ginsburg, H. P., & Opper, S. (1988). Piaget's Theory of Intellectual Development. Prentice Hall.

6. Zinkin, L. M. (2009). Psychological Services in Education. Moscow: Akademiya.

7. Neisser, U. (1996). Cognition and Reality: Principles and Implications of Cognitive Psychology. W. H. Freeman and Company.